

5. Prigozhin I., Stengers I. Porjadok iz haosa: Novyj dialog cheloveka s prirodoy: Per. s angl. / Obshh. red. V. I. Arshinova, Ju. L. Klimontovicha i Ju. V. Sachkova. – M.: Progress, 1986. – 432 s.
6. Shelling F. V. J. Sochinenija v 2 t.: Per. s nem. T.1 // Sost., red., avt. vstup. st. A. Gulyga. – M.: Mysl', 1987. – 637 s.
7. Jum D. Sochinenija v 2 t. T.I // Per. s angl. S. I. Cereteli i dr.; Vstup. st. A. F. Grjaznova; Primech. I. S. Narskogo. – 2-e izd., dopoln. i ispr. – M.: Mysl', 1996. – 733 s.
8. Chepurin K. Geist, Contingency and the future of god: Hegel and Meillassoux // Basic research program. Working papers. Series: Humanities WP BRP 16/HUM/2013. – 17 p.
9. Meillassoux Q. After Finitude: An Essay on the Necessity of Contingency // Q. Meillassoux. – London: Continuum, 2008. – 212 p.

Kovalets M. S., PhD student, Department of Philosophy, Dnipropetrovsk National University Honchar (Ukraine, Dnepropetrovsk), m-kovalets@rambler.ru

The principle of the necessity of contingency of Quentin Meillassoux's philosophy

The three types of necessity are analyzed in the work by Quentin Meillassoux «After finitude». The objective: to disclose the constitutive aspects of substitution of the principle of absolute necessity in the dogmatic philosophy on Meillassoux's contingency in the new metaphysics, because of grading of correlationism in speculative realism. The methodology relates to the principles historicity and comparativity. The absolute necessity, its further substitution by contingency of Meillassoux and logical necessity, is observed. This leads to exposure of facticity as new reality.

Keywords: absolute necessity, contingency, logical necessity, correlationism, facticity.

Ковалець М. С., аспірантка кафедри філософії, Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара (Україна, Дніпропетровськ), m-kovalets@rambler.ru

Принцип необхідності контингентності у філософії Квентіна Мейясу

Проаналізовано взаємовідношення трьох видів необхідності у роботі Квентіна Мейясу «Після кічності». Мета: розкрити конститутивні аспекти заміщення принципу абсолютної необхідності догматичної філософії на контингентність нової метафізики Мейясу, у зв'язку з відмовою від кореляціонізму у спекулятивному реалізмі. Методологія стосується принципів історичності та компаративності. Розглядається абсолютна необхідність, її подальше заміщення контингентністю Мейясу, та логічною необхідністю, що призводить до розкриття фактичності як нової реальності.

Ключові слова: абсолютна необхідність, контингентність, логічна необхідність, спекулятивний реалізм, кореляціонізм, фактичність.

* * *

УДК 1(091)«19»

Ковальчук Ю. В., аспірантка кафедри історії філософії, Львівський національний університет ім. Івана Франка (Україна, Львів), julia_kovalchuk91@gmail.com

СЬОРЕН К'ЕРКЕГОР ЯК ВІРТУОЗ ФІЛОСОФІЇ ЛЮБОВІ

Метою дослідження є аналіз тлумачення феномену любові як визначального фактору формування і розвитку людської особистості в рефлексії Сьорена К'еркегора, предтечі екзистенціалізму. Дослідження здійснюється даного феномену через стадіальну концепцію філософа: любов як миттєвість на естетичній стадії, любов як екзистенція дія на естетичній стадії, любов як парадокс на релігійній стадії. Аналізується розрізнення данським мислителем двох типів любові: любов-спогад і любов-повторення. Основні методи, які використовувалися при дослідженні даної проблематики, були метод компаративістського аналізу, герменевтичний та діалектичний методи. У статті доведено, що: любовна ситуація як у житті, так і у філософії «данського Сократа» зумовлює становлення неповторної індивідуальної екзистенції; естетичне начало не виключається етичним, але набуває відносного значення у житті; істинне повторення відбувається лише на релігійній стадії.

Ключові слова: феномен любові, екзистенція, вибір, повторення, відчай, абсурдна віра.

Любов як одна із визначальних екзистенційних категорій не є проблемою. Проблема полягає у відсутності любові. У сучасному філософському дискурсі категорія любові зазнає дедалі більшої популяризації, яка зумовлена втратою любові свого визначення як феномену. Любов, що

сьогодні стає одним із «дешевих, легкодоступних товарів», мислиться як проблема, втрачаючи своє метафізичне підґрунтя. Актуальність дослідження любовної тематики обумовлена потребою філософського переосмислення феномену любові. Любов, яку Платон визначав як творчий потяг до божественного, трансцендентного, має знову набути свого метафізичного змісту. Щедру грань актуальності забезпечує наше українське сьогодні: в час не проголошеної війни екзистенційні категорії набувають особливого значення. Феномен любові, що екстраполює до таких категорій як милосердя, рівність, жертвовність і веде до міжособистісного діалогу, є кондуктором суспільного поступу.

Поряд із Сьореном К'еркегором, любовній тематиці присвятили свої твори такі філософи екзистенційної філософії як Жан-Поль Сартр, Альбер Камю, Сімона де Бовуар, Габріель Марсель, Микола Бердяєв та інші. Свій внесок у філософію любові зробили такі сучасні філософи як Паскаль Брюкнер, Ален Бадью та Віктор Малахов. Ян Ключовський, провів ґрунтовний філософський аналіз концепції любові Франца Розенцвайга, здійснивши свій вклад у розвиток філософії любові. В контексті любовної проблематики провідне місце займає Дені де Ружмон як мислитель любові.

«Афродіта земна» к'еркегорівського естетика.

Чи може «стояти осторонь» від любові естетик? Той вишуканий поціновувач прекрасного, який зваблення вважає своїм обов'язком, кожного разу вишукує нову жертву для своїх тенет любові. Кожного разу спілітає ті тенета із ниток поезії, музики, театрального мистецтва, віртуозно сміюючи ними по почуттєвості молодого дівочого серця. Справа любові, де чуттєвість поневолює розум, пристрасть оволодіває думками, бажання викликають безсоння, одразу стає справою к'еркегорівського естетика. Він прагне втамувати свій голод, задовольнити бажання, прагне сновидіння, яким є для нього любов, про що стверджує автор в «Афоризмах Естетика».

Два типи любові. У лірично-філософському трактаті «Повторення» з'являється інший персонаж із палітри естетиків «данського Сократа». Любовну ситуацію закоханого меланхоліка Сьорен К'еркегор бере як поле, на якому з'являється імпульс його філософської рефлексії над категорією повторення. Звідси, філософ визначає два типи любові: любов-повторення – «...єдина істинною щаслива любов» [7, с. 31]; та любов-спогад, що робить людину нещасливою (переживається як спогад і в сутності своїй віддалений від реального об'єкту любові). Беручи свій початок із втрати (спогад завжди показує те, що зникло, що позаду нас), любов-спогад як відбування того, що вже відбулось, впевнена в собі, бо їй втрачати більше немає що. Любов-спогад – пасивна дія – відбування того, що вже відбулось; визначеність, яка потребує лише відтворення, а разом з тим, вона є гарантом того, що «все було добре». Любов-спогад не має розвитку, а тому позбавлена ризику, констатує майбутнє і теперішнє із вихідної, сталої точки минулого: «все було добре» є і буде.

Виняток і загальне. На сторінках «Повторення» має місце боротьба між винятком, із одного боку і загальним, за якого виняток отримує силу і міцність. Ця боротьба носить суто діалектичний характер: «виняток має на увазі і загальне; в той час, як продумує сам себе, впливає і на загальне, і на себе, прояснює загальне, прояснюючи сам

себе» [7, с. 99]. Подібним винятком є закоханий меланхолік – поет, а шлях його любовних страждань та поневірянь – перетворення його особистості, шлях його становлення як поета. «Буття поета як поета, починається із його боротьби із цілим світом, йому необхідно знайти спокій чи виправдання» [7, с. 100]. Виправдання приходить до поета–меланхоліка саме тоді, коли він готовий знищити себе, чекаючи громового удару, який має зробити його здатним для шлюбу. Його душа налаштовується на релігійний лад, який, однак, так і залишається внутрішнім настроєм, не виявляючись ззовні. «Він трактує загальне, як повторення, однак, розуміючи повторення по–іншому: в той час, як дійсність перетворюється в повторення, його особиста, подвійна, свідомість стає повторенням» [7, с. 100]. За істинного повторення, свідомість не стає повторенням: індивід змінюється, здійснюючи трансцендентний рух. Трансцендентальний рух людської екзистенції здійснюється у відношенні до Бога, а відтак, *справжнє повторення стає можливим саме на релігійній стадії*. Меланхолік, ставши поетом, залишився на естетичній стадії, на якій повторення – утопія. Утопією стає і любов–повторення – істинна любов. Меланхолік переживає любов–спогад: «у нього було все, що необхідне поету, – була закоханість...» [7, с. 100]. Вся його любовна історія пройшла під знаком ідеалізації, хоча він же міг надати своїй любові будь–якого вираження, але воно завжди диктувалось його настроєм. «Лише той, хто дійсно вміє любити є людиною, і лише той, хто вміє надати своїй любові будь–якого виразу, є художником» [7, с. 43]. Тому, його любов була лише закоханістю, а меланхолік – поетом, а не художником.

Любов–спогад закоханого меланхоліка, яку відображає на сторінках «Повторення» Сьорен К'єркегор, дещо різниться від першої любові Естетика. Перша любов, після моменту свого «відбуття», існує у свідомості Естетика як спогад, набуваючи форми ідеального образу, втілення якого Естетик більше ніколи не знайде у своїй реальності, що наводить аналогію з любов'ю–спогадом меланхоліка. Відмінність полягає якраз у наслідку любовного пориву: закоханий меланхолік «відбувається» як поет, адже любовні переживання зумовлюють його становлення як поета, а Естетик, втрапивши спокій через голод своїх власних бажань, зазнає страждань. Варто підмітити ще одну деталь: любовна ситуація поета–меланхоліка набуває особистісного забарвлення, індивідуального, оскільки філософ дає своєму персонажеві обличчя закоханого меланхоліка. Естетик уособлює собою цілу галерею різних персонажів, тому і його шлях любовних переживань набуває загального характеру, за якого його об'єкт любові залишається «іncognitо», відходячи на другий план. *Любов на естетичній стадії у «данського Сократа» є чуттєвою, поетичною, має метафізичне обрамлення, а все ж є кінечною.*

Щоденник звабника. У «Щоденнику звабника» Сьорен К'єркегор творить свою метафізику статі. Любов зводиться до метафори боротьби, в якій вибір зброї найрізноманітніший, а головна суть в тому, як ведеться боротьба: обличчя до обличчя чи на відстані. «Чим давніше тривала боротьба на відстані, тим слабшим буде рукопашний бій, що складається з наступних моментів: потиск рук, ніжки, поцілунки і обійми. Єдина зброя у боротьбі на відстані – погляд» [5, с. 235]. Таким чином, Естетик від «споглядання сновидінь» у «Афоризмах

естетика», переходить до тактичних дій у «Щоденнику звабника». Щоденник стає полем пристрастей головних героїв. Хоча, чи можемо ми визначити Корделію рівноправним супротивником Йоганнеса? Образно кажучи, Щоденник стає полем зачарування та зваблення Корделії. Щоденник стає полем, на якому голодний досвідчений вовк полює на маленьке беззахисне ягня.

Жінка тепер вже є сновидінням – сновидінням чоловіка, «буттям для іншого». «Буття для іншого» полягає в залежності, підпорядкованості, які виражаються у тому, що вона віддає чоловікові свою невинність. До того моменту, поки жінка є «буттям для іншого», вона не має свого «буття». За таких обставин, всі намагання Йоганнеса причарувати та звабити Корделію, набувають благородного обрамлення – надати Корделії «буттєвості», дати їй «буття для себе». (На поняттях «буття для себе» та «буття для іншого», ґрунтується і концепція любові Жан–Поля Сартра, але на цих поняттях, спільність між цими двома концепціями закінчується. Найбільша відмінність полягає в тому, що зв'язок між «тим, хто любить» і «тим, кого люблять», зникає у К'єркегора після «надання жінці буття», коли вона стає вільною, а в Сартра як «тривале поневолення один одного», тривалість якого не залежить від цнотливості жінки.)

Любов у «Щоденнику звабника» визначається як «все, і для того, хто любить, все інше втрачає будь–яке значення, крім того, яке надає йому любов» [5, с. 249]. Для Йоганнеса Корделія і є всім, але «всім» лише до того часу, поки він їй не «надасть буття». Його любов до Корделії не знаходить своє вираження у чуттєвості через фізичне володіння чи в чуттєвості духовних страждань. Та любов надає фізичному володінню благородного обрамлення, віра Йоганнеса в яке дає виправдання любові. Йоганнес не є егоїстом, який звик лише брати, що можна сказати, наприклад, про Дон Жуана. Він ж ставить за мету дати «буттєвість» Корделії і вірить у цю мету. На запитання, чи кохає він Корделію, Йоганнес відповідає однозначно: «Так!». Чи кохає Йоганнес Корделію тією еротичною любов'ю, про яку пише Еріх Фром? Ні. В його коханні мають місце приховані поняття «жертви» та «мисливця». Але в тому ж коханні немає урахування того, що «жертва» з «мисливцем» згодом можуть помінятися ролями.

Етична стадія: любов діючого обличчя. *Розрізнення начал.* Етична стадія Сьорена К'єркегора звертається до двох категорій – вибору і відчаю. Естетичне начало не виключається етичним, але набуває відносного значення у житті. Відтак, ео ipso (діюче обличчя) має пройти шлях пристрасних поривів естетичної стадії. Як зауважує «данський Сократ», відчай – сумнів особистості, означає не розрив з естетичним началом, а лише певну метаморфозу, оскільки ніщо не знищується у житті людини, а лише прояснюється і набуває нового та вищого освітлення. «Саме етичне начало і робить шлюб естетичним виразом любові» [9, с. 210]. Етичне начало зумовлює становлення людини як тієї, ким вона. Естетичне ж утверджує те, ким вона є. Феномен любові на цих двох стадіях набуває зовсім різного забарвлення. Закоханий естетик, охоплений бажаннями та пристрастями, прагне виразити свої почуття у такій особливій формі, яка б виділила його з поміж інших закоханих, підкреслила його виключну індивідуальність. Щоправда, ця виключна індивідуальність прагне любити лише частинкою своєї душі, володіючи всім еством іншого і вважає любов лише

моментом. Закоханий етик, завдяки любові, бачить у житті ще більш глибоке значення. Здійснюючи етичний вибір, людина набуває саму себе. Набуття самого себе здійснюється через відчай – сумнів особистості, як його ще визначає Сьорен К'єркегор. А набуваючи самих себе, ми можемо набутти і того, кого кохаємо. Відтак, палка любов існує поза критерієм істинної любові, оскільки вона забуває сама за себе. Істинна любов не лише потребує самого себе, але й відкритості перед іншими, бо той, хто не може відкритись іншому – не вміє любити.

Шлюб. Істинна любов, з погляду естетика, не йде великою дорогою, бо по ній ходить лише шлюб, а це констатує певний дисонанс. Для етика, етичне начало якого потребує дотримання обов'язку перед самим собою, шлюб стає виконанням загальнолюдського обов'язку. Шлюбні відносини приховують у собі таку силу, яка може допомогти здійснити чоловікові чи жінці щось велике та прекрасне, наповнюють їхнє подружнє життя істиною краси та свободи. Та сила розкривається у єдності двох половин (чоловічої та жіночої), що єдиним цілим щоденно відкривають у прозаїчних подружніх відносинах поезію, наповнюють гармонією навіть найбідніші за змістом моменти життя. Любов етика повинна належати лише одній, єдиній жінці, з якою його пов'язали шлюбні узи. Відтак, статус об'єкту любові – кохання, набуває виключного, унікального характеру саме на етичній стадії: «...у людини лише одні груди і вона повинна бажати притиснути до них лише одного» [9, с. 211]. У контексті шлюбної проблематики особливого значення набуває й жінка: «Перш за все поважай жінку! Повір мені, що спасіння йде все-таки від жінки...» [9, с. 146] Жінка, яка з «буття-для-іншого» стає «буттям для себе» у «Щоденнику звабника» – на естетичній стадії, перетворюється у спасіння іншого на стадії етичній. Онтологічний статус закріплюється місією загальнолюдського значення. Місіонерство цього природного віртуоза, як ще визначає жінку Сьорен К'єркегор, полягає у вирішенні проблем, «над якими сходять з розуму добра сотня філософів, найпростішим і водночас граціозним способом» [9, с. 217]. А завдяки єдності з часом, особливому відчуттю плінності, жінка здатна допомогти чоловікові прийняти свою часовість. Релігійний контекст спасіння в даному випадку упускається, проте, якщо прийняти за вихідне положення те, що все почалось через жінку (тріхопадіння) і має закінчитись через неї (спасіння), то такий контекст матиме силу у даній ситуації. Проте, із «ста чоловіків, що загубились, спасуться дев'яносто дев'ять завдяки жінці, а лиш один – безпосередньо Вищою Благодаттю» [9, с. 146].

Любов до Бога. На етичній стадії здійснюється і рефлексія феномену любові до Бога, де центральною категорією є *каяття* чи *розкаяння*. Вираження любові до Бога набуває форми розкаяння. Якщо людина любить Бога не розкавшись, то її любов не може бути істинною, абсолютною любов'ю, яка потребує від людини не частинки душі, як це було з естетиком, а усїєї повноти людської істоти. «Душевна велич людини виражається саме її непохитною вірою у любов Бога до себе, а ця віра веде за собою і віру в щирість своєї любові до Бога і радісну покірність Його волі, що виражається примиренням з тими життєвими умовами, в які вона поставлена Богом» [9, с. 172]. Етична стадія потребує «занурення» людини у себе, а відтак, трансцендентальний рух не здійснюється. Навіть каяття набуває особливого індивідуального характеру,

за якого здійснюється утвердження загальнолюдського. Істинна любов до Бога, любов-повторення, залишається на цій стадії утопією.

Феномен любові крізь призму релігійної стадії. Любов стає невіддільним супутником абсурдної віри Авраама на релігійній стадії. Рух віри, як наполегливо повторяє «данський Сократ», є ніщо інше, як підпорядкування вимогам божественної любові. Нічого поверхнево-людського при цьому не залишається, оскільки Богу потрібна ця любов цілком, без залишку. Саме на релігійній стадії індивід досягає істинну любов – любов-повторення. Говорячи про любов до Бога, Сьорен К'єркегор акцентується на екзистенції людини у відношенні до своєї любові. Лицар віри Сьорена К'єркегора – Авраам, здійснює стрибок у абсурдній вірі, за якого досягає любові-повторення – істинної любові. Авраам стає найвеличніший – він любить Бога. І велич його стає ще більшою, бо пройшовши відчай, самовідречення (відрікся від себе, зберігши віру в Бога), здійснивши стрибок через абсурдну віру, здійснивши коловий рух власної екзистенції, знову набувши сина свого Ісаака, Авраам зберіг свою любов до Бога.

Висновок. Феномен любові Сьорен К'єркегор піддає напруженій рефлексії, відкриваючи закономірності його взаємозв'язку із своєю стадіальною концепцією, тим самим стверджуючи, що шлях людини – шлях любові. Екзистенційна любов завжди залишається справою одиничного і те, куди спрямована рефлексія цього одиничного, визначає прояв цієї любові: естетичний, етичний, релігійний. Екзистенційна любов не є еліксиром для цілого людства, оскільки екзистенційні істини потребують особистісного прожиття, що здійснюється у відчай, внаслідок вибору і досягає свого апогею у розкаянні: істинна любов виражається розкаянням. К'єркегорова філософія засвідчує собою екзистенційний шлях до самого себе саме «данського Сократа», його істини засвідченні його власним прожиттям. Його філософія любові – напружена рефлексія над власною любовною ситуацією, де філософ віртуозно забарвлює кожен прояв любові, надає особливу увагу кожному любовному відтінку, проте, слід зауважити, що Сьорен К'єркегор не лише мислитель, віртуоз любові, але й ео ірсо – діюче обличчя.

Визначаючи два типи любові: любов-спогад і любов-повторення, унеможливується пізнання істинної любові на естетичній та етичній стадіях: істинне повторення відбувається лише на релігійній стадії. Відтак, Естетик, поет-меланхолік чи Йоганнес не пізнають феномен любові, який пізнає Авраам. Авраам, здійснивши трансцендентальний шлях власної екзистенції, отримує винагороду: залишається вірним своїй любові. А ім'я його любові – Бог. Доцільно буде стверджувати, що сам Авраам, який самовідрікся від себе, а завдяки його мовчання ми можемо говорити про його відреченість від світу, отримує визначення любові до Бога, бо крім цієї любові, у нього нічого не було, навіть самого себе. Сьогодні часто звертається до Бога молитвами-проханнями, але Авраама воно знає одного, і той Авраам мовчав.

Список використаних джерел

1. Бибихин В. К'єркегор и Гоголь / В. Бибихин // Мир К'єркегора: русские и датские интерпретации творчества Сьорена К'єркегора. – Москва, 1994. – С.82–91.

2. Дахній А. Людина ХХ століття крізь призму філософії К'єркегора / А. Дахній // Сьорен К'єркегор і його роль в інтелектуальному житті Європи. Доповіді міжнародного семінару. Переклади. Матеріали. – Львів, 1998. – С.25–30.

3. Качалин В. Серен К'єркегор – «філософ життя» / В. Качалин // Мир К'єркегора: русские и датские интерпретации творчества Сьорена К'єркегора. – Москва, 1994. – С.49–52.

4. К'єркегор Сьорен. Афоризми естетика [Електрон. ресурс]. – <http://lib.ru/FILOSOF/KIRKEGOR/estetik.txt>

5. К'єркегор Сьорен. Дневник обольстителя / Сьорен К'єркегор // К'єркегор, Сьорен. Несчастнейшей. – Москва: Академический Проект, 2011. – С.235–357.

6. К'єркегор Сьорен. Несчастнейшей / Сьорен К'єркегор // К'єркегор Сьорен. Несчастнейшей. – Москва: Академический Проект, 2011. – С.17–29.

7. К'єркегор Сьорен. Повторение / Сьорен К'єркегор // К'єркегор Сьорен. Несчастнейшей. – Москва: Академический Проект, 2011. – С.29–103.

8. К'єркегор Сьорен. Страх и трепет / Сьорен К'єркегор // К'єркегор Сьорен. Страх и трепет. – Москва: Академический Проект, 2011. – 154 с.

9. К'єркегор Сьорен. Гармоническое развитие в человеческой личности эстетических и этических начал / Сьорен К'єркегор // К'єркегор Сьорен. Несчастнейшей. – Москва: Академический Проект, 2011. – С.103–235.

10. Суховой А. Репетиция. Подражание. Повторение / А. Суховой // К'єркегор Сьорен. Несчастнейшей. – Москва: Академический Проект, 2011. – С.7–17.

References

1. Bibihin B. Kierkegaard i Gogol / B. Bibihin // Mir Kierkegaard: russkie i datskie interpretacii tvorcestva Sorena Kierkegaard. – Moscwa, 1994. – S.82–91.

2. Dahnny A. Ludyna XX stolittya kriz' pryzmu filosofiy Kierkegaard / A. Dahnny // Soren Kierkegaard i yogo rol' v intelektual'nomu zutty Europy. Dopovidi miznarodnogo seminaru. Perekladu. Materialy. – Lviv, 1998. – S.25–30.

3. Kachalin V. Seren Kierkegaard – «philosoph z susny» / V. Kachalin // Mir Kierkegaard: russkie and datskie intrpretacii tvorcestva S. Kierkegaard. – Moscwa, 1994. – S.49–52.

4. Kerkehor Soren. Aphorismy estetika [Electron. resource]. – <http://lib.ru/FILOSOF/KIRKEGOR/estetik.txt>

5. Kerkehor Soren. Dnevnik obolstytelya / Soren Kierkegaard // Kierkegaard Soren. Neschastneyshey. – Moscwa: Academichnyy Proect, 2011. – S.235–357.

6. Kerkehor Soren. Neschastneyshey / Soren Kierkegaard // Kierkegaard Soren. Neschastneyshey. – Moscwa: Academichnyy Project, 2011. – S.17–29.

7. Kerkehor Soren. Povtorenye / Soren Kierkegaard // Kierkegaard Soren. Neschastneyshey. – Moscwa: Academichnyy Project, 2011. – S.29–103.

8. Kierkegaard Soren. Strah i trepet / Soren Kierkegaard // Kierkegaard Soren. Strah and trepet. – Moscwa: Academichnyy Project, 2011. – 154 s.

9. Kierkegaard Soren. Garmonicheskoe razvitie v chelovecheskoj lichnosty esteticheskikh and etichiskih nachal / Soren Kierkegaard // Kierkegaard Soren. Neschastneyshey. – Moscwa: Academichnyy Project, 2011. – S.103–235.

10. Sukhovey A. Repetytsyya. Podrazhanye. Povtorenye / A. Suhovey // Kierkegaard Soren. Neschastneyshey. – Moscwa: Academicheskyy Project, 2011. – S.7–17.

Kovalchuk J. V., graduate student of the history of philosophy, Ivan Franko National University of Lviv (Ukraine, Lviv), green_venera@mail.ru

Soren Kierkegaard as a virtuoso of the philosophy of love

This article aims to analyze definition of phenomenon of love as crucial factor in human's personality forming and development, as seen in reflections of Soren Kierkegaard's, precursor of existentialism. Given phenomenon is researched through philosopher's stadal concept: love as instancy during aesthetic stage, love as existential act on aesthetic stage and love as paradox on religious stage. Danish author's differentiation of 2 distinct types of love is analysed – love–memory and love–reiteration. Basic methods used in research are comparative analysis, hermeneutic and dialectic method. In article following statements proved: love situation both in life and philosophy of «Danish Socrates» determines becoming of unique, individual existence; aesthetic origin does not exclude ethic one, but becomes relatively important in life; true reiteration happens only on religious stage.

Keywords: the phenomenon of love, existence, choice, repetition, despair, absurd faith.

Ковальчук Ю. В., аспирантка кафедри історії філософії, Львівський національний університет ім. Івана Франка (Україна, Львів), green_venera@mail.ru

Сьорен К'єркегор как виртуоз философии любви

Целью исследования является анализ толкования феномена любви как определяющего фактора формирования и развития человеческой личности в рефлексии Сьорена К'єркегора, предтечи экзистенциализма. Исследование осуществляется данного феномена через стадийную концепцию философа: любовь как мгновение на эстетической стадии, любовь как экзистенция воздействие на эстетической стадии, любовь как парадокс на религиозной стадии. Анализируются различия датским мыслителем двух типов любви: любовь–воспоминание и любовь–повторение. Основные методы, которые использовались при исследовании данной проблематики, были метод компаративистского анализа, герменевтический и диалектический методы. В статье доказано, что: любовная ситуация как в жизни, так и в философии «датского Сократа» предопределяет становление неповторимой индивидуальной экзистенции; эстетическое начало не исключается этическим, но приобретает относительного значения в жизни; истинное повторение происходит на религиозной стадии.

Ключевые слова: феномен любви, экзистенция, выбор, повторение, отчаяние, абсурдная вера.

* * *

УДК 101:930(73)

Культенко В. П., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, Національний університет біоресурсів і природокористування України (Україна, Київ), kultenko@ukr.net

Кудін Б. О., студент філософського факультету, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), kultenko@ukr.net

ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ТА РОЗУМІННЯ ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ Х. УАЙТА

Досліджено концепцію вивчення та розуміння історії Хайдена Уайта, сучасного американського філософа історії. Заслугою останнього стало те, що він створив концепцію «естетичного історизму» – тропологічну концепцію розуміння історії, в якій головна роль відводиться не відображенню фактів минулого, а створенню їх, завдяки творчому використанню уяви історика та раціонально–метафоричному тлумаченню історії. Дослідження філософської стадії Уайта збагатить вітчизняну філософську та історичну науку.

Ключові слова: історія, філософія історії, структуралізм, тропологічна теорія, уява.

Х. Уайт – сучасний американський філософ та дослідник, що створив власну концепцію вивчення та розуміння історії, основпокладаючи роль в цій справі він відводив уяві, як творчій здатності людини, яка відіграє плідну роль в процесі історичного пізнання, інтерпретації подій минулого. Тема герменевтичної інтерпретації є актуальною в межах неklasичної та постнеklasичної філософської парадигми. Х. Уайт доповнив її власним доробком, який є маловідомим в межах сучасного філософського дискурсу в Україні.

В роботах Х. Уайта вперше було ретельно досліджене питання про роль уяви в історичному пізнанні, насамперед, з поетико–лінгвістичного боку. Найбільш повно його концепція викладена ним у книзі «Метаісторія: історична уява в Європі дев'ятнадцятого сторіччя» (1973 р.). Проблеми історичного мислення та історичного методу обговорювалися істориками (Токвіль, Буркхардт), філософами (Гегель, Маркс, Ніцше, Кроче), соціальними теоретиками в контексті припущення, що на них будуть дані однозначні відповіді. Історія розглядалася як особливий тип існування, історична свідомість – як особливий спосіб мислення, історичне знання – як автономна сфера серед гуманітарних і природничих наук. У ХХ ст. питання розуміння історії знайшли нове тлумачення – однозначні відповіді можуть